

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาความเข้าใจความเข้าใจของประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ในการทำนิติกรรมสัญญาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์คือ

1. เพื่อให้ทราบถึงระดับความเข้าใจของประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ต่อการทำนิติกรรมสัญญา
2. เพื่อทราบถึงสภาพปัญหาและอุปสรรคของประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ ในการทำความเข้าใจในนิติกรรมสัญญา
3. เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไข และปรับปรุงเกี่ยวกับความเข้าใจของประชาชนในการทำนิติกรรมสัญญาต่อไปในอนาคต

โดยการทำแบบสอบถามประชาชนชาวจังหวัดเชียงใหม่ ในเขตอำเภอเมือง อำเภอหางดง อำเภอแมริม อำเภอแม่เมาะ และอำเภอดอยเต่าจำนวน 400 ชุด สามารถสรุปผลการวิจัย และอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้คือ

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 400 ราย ปรากฏว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 54.6) มีอายุกระจายอยู่ในช่วงต่างๆ และครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 21-30 ปี (ร้อยละ 50.5) สถานภาพปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด (ร้อยละ 53.8)

ด้านระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่จะมีการศึกษาในระดับปริญญาตรี (31.5) และรองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. (ร้อยละ 30.0) ในด้านรายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่มีรายได้ประมาณ 5,001-7,000 บาท (ร้อยละ 36.3) โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะมีอาชีพรับราชการมากที่สุด (ร้อยละ 36.0) และจากการติดตามข่าวสารจากสื่อต่างๆ พบว่ากลุ่มตัวอย่างติดตามสื่อโทรทัศน์มากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 60.0)

5.1.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำนิติกรรมสัญญา

จากการตอบคำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำนิติกรรมสัญญาของกลุ่มตัวอย่างปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจระดับปานกลางถึงสูง คือ ตอบคำถามได้ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 60.01 ขึ้นไปของจำนวนคำถาม สามารถจำแนกได้ว่ากลุ่มตัวอย่างทราบดีว่านิติกรรมสัญญาหมายถึงอะไร มีขั้นตอนในการทำนิติกรรมสัญญาอย่างไร ตลอดจนภาษาทางกฎหมายที่ใช้ในการทำนิติกรรมสัญญาและนิติกรรมสัญญามีความสำคัญในชีวิตประจำวันของประชาชนมากน้อยแค่ไหน

เมื่อนำคำตอบมาประเมินคะแนนความรู้ความเข้าใจ โดยผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวถูกต้องได้คะแนน 1 คะแนน แต่หากไม่สามารถตอบได้หรือไม่แน่ใจ หรือตอบโดยไม่ชัดเจนในข้อนั้นจะได้คะแนน 0 คะแนน ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำนิติกรรมสัญญาในระดับปานกลาง กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างสามารถตอบคำถามได้ถูกต้องมากกว่าครึ่งของจำนวนคำถาม อยู่ในระดับคะแนนร้อยละ 60.01-80.00 (ร้อยละ 60.00) ประมาณ หนึ่งในสี่ของกลุ่มตัวอย่าง มีความรู้ความเข้าใจในระดับต่ำ ในระดับคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60.0 (ร้อยละ 30.0) และพบว่า มีส่วนน้อยที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำนิติกรรม การทำนิติกรรมสัญญาในระดับสูง อยู่ในระดับคะแนนสูงกว่า 80.01 ขึ้นไป (ร้อยละ 10.00) ของคำถาม

5.1.3 การพิสูจน์สมมติฐาน

จากสมมติฐานที่กำหนดไว้ คือ ประชาชนชาวจังหวัดเชียงใหม่ ยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ดีพอเกี่ยวกับการทำนิติกรรมสัญญา ดังนั้นในการพิสูจน์สมมติฐานได้กำหนดขอบเขตในการพิจารณา 2 ประเด็น คือ ด้านความรู้เกี่ยวกับนิติกรรมสัญญา ขั้นตอนในการทำนิติกรรมสัญญา ความสำคัญของนิติกรรมสัญญาในชีวิตประจำวันของประชาชน และในด้านปัญหาและอุปสรรคในการทำนิติกรรมสัญญาตลอดจนวิธีการแก้ปัญหาของประชาชน

เมื่อนำมาวิเคราะห์ตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้ ปรากฏว่า ในประเด็นแรกๆ กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลางเกี่ยวกับการทำนิติกรรมสัญญา แต่ก็มีบางขั้นตอนที่ประชาชนยังไม่ค่อยเข้าใจคือ ภาษาที่ใช้ในการทำนิติกรรมสัญญา เนื่องจากเป็นภาษาที่ใช้เฉพาะทางกฎหมาย ซึ่งอาจจะต้องอาศัยความรู้พื้นฐานทางกฎหมายพอสมควรจึงจะสามารถเข้าใจได้ดี

ในส่วนปัญหาและอุปสรรคของการทำนิติกรรมสัญญาพบว่าประชาชนส่วนใหญ่เกินกว่าครึ่งมีปัญหาในการทำนิติกรรมสัญญาต่างๆ กันไป โดยส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาการอ่านสัญญาไม่รู้เรื่อง ขณะเดียวกันก็มีการแก้ปัญหาแบบต่างกันไป ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะแก้ปัญหาโดยการอาศัย

กระบวนการทางกฎหมายเข้าช่วยเป็นสำคัญ เช่น การถามเจ้าหน้าที่รัฐ แรงจูงใจต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตลอดจนถึงจ้างทนายความดำเนินคดี ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่ายอมรับสมมติฐานดังกล่าว

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาวิจัยทำให้ทราบว่า ประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ยังมีความรู้ความเข้าใจในระดับไม่ดีนักในการทำนิติกรรมสัญญา แม้ว่าการทำนิติกรรมสัญญาจะมีความสำคัญในชีวิตประจำวันของประชาชนซึ่งจะต้องติดต่อกับหน่วยงานราชการอยู่ตลอดเวลาตั้งแต่เกิดจนตาย

จะเห็นได้ว่า ในส่วนของประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง ซึ่งถือว่าอยู่ใกล้ชิดกับหน่วยงานราชการของรัฐ ขณะเดียวกันก็เป็นผู้มีระดับการศึกษาที่สูง ตลอดจนมีโอกาสในการรับรู้ข่าวสารจากสื่อที่หลากหลายประเภททำให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำนิติกรรมสัญญาได้ ดีกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอห่างไกลออกไป

สิ่งที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบถึงระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ในเรื่องการทำนิติกรรมสัญญา และข้อกฎหมายต่างๆ ปัจจุบันประชาชนมีความรู้ อยู่ในระดับต่ำมาก ส่งผลให้ประชาชนส่วนใหญ่ประสบปัญหาในการทำนิติกรรมสัญญา ตลอดจน ปัญหาในทางกฎหมายอื่นๆ ซึ่งปัญหาดังกล่าวถือเป็นแนวทางที่ทำให้ภาครัฐบาลได้รับทราบถึงระดับของปัญหา และนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปเป็นแนวทางในการยกระดับความรู้ความเข้าใจ ในทางด้านกฎหมายของประชาชนต่อไป ไม่ว่าจะเป็นการประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่างๆ ซึ่งจากการ ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าสื่อที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในปัจจุบันคือ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ และ สื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ ตามลำดับ นอกจากนี้การจัดทำคู่มือการทำนิติกรรมสัญญา การให้ความรู้ ความเข้าใจ คำศัพท์ทางกฎหมายให้ประชาชนเข้าใจเรื่องดังกล่าว ก่อนที่จะทำนิติกรรมสัญญา การอบรมความรู้ทางกฎหมายแก่ผู้สนใจ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะต้องเป็นผู้ให้ความกระจ่าง ทางกฎหมายแก่ประชาชนที่มารับบริการก็เป็นเรื่องที่มีความสำคัญเช่นกัน

ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันรูปแบบในการทำนิติกรรมสัญญา เปลี่ยนแปลงไปจากสมัยก่อน มาก เดิมอาจมีเพียงสัญญาคู่เงิน สัญญาจำนอง ขายฝากที่ดิน แต่ปัจจุบันมีสัญญาเกี่ยวกับการใช้ โทรศัพท์เคลื่อนที่ สัญญาใช้บัตรเครดิต สัญญาบัญชีเดินสะพัด ซึ่งมีความซับซ้อนในการใช้ถ้อยคำ ศัพท์ทางกฎหมาย การคิดดอกเบี้ยในอัตราต่างๆ หลายประการ การกำหนดให้ผู้ทำสัญญาต้อง ชำระค่าภาษีอากร ค่าเบี้ยประกันภัย แม้แต่ประชาชนที่มีการศึกษาดี หากไม่ศึกษาในเรื่องดังกล่าว ให้ดีพอก่อนทำสัญญาลงไป ก็อาจเสียเปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายได้ แนวโน้มในอนาคตประชาชน จำต้องมีความรู้และใช้ความระมัดระวังในการจะทำนิติกรรมสัญญาต่างๆ มากขึ้น

เนื่องจากปัจจุบันเข้าสู่โลกยุคไร้พรมแดน การกู้เงินนั้นหากแหล่งเงินกู้เป็นของต่างประเทศ อาจมีการกำหนดเรื่องความรับผิดชอบในกรณีค่าเงินเปลี่ยนแปลง หรือการชำระหนี้ซึ่งในสัญญาอาจมีข้อความระบุให้ผู้กู้ต้องชำระหนี้เป็นเงินไทยเท่ากับจำนวนเงินต่างประเทศซึ่งคิดตามค่าเงินในขณะชำระหนี้ มิใช่คิดตามจำนวนเงินไทยในขณะกู้ยืม ประชาชนที่ติดต่อกับขายกับต่างประเทศก็จำเป็นต้องศึกษาถึงกฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายของประเทศที่คู่สัญญามีภูมิลำเนาอยู่ด้วย เช่น กรณีการทำสัญญาซื้อขายสินค้า หรือการเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต เป็นต้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการทำนิติกรรมสัญญา จึงเป็นที่ของรัฐจะต้องเข้าไปแก้ปัญหา ไม่ว่าจะเป็นจัดพิมพ์เอกสารเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระดับพื้นฐานแก่ประชาชนในการทำนิติกรรมสัญญา การจัดประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่างๆ เพื่อให้ประชาชนเข้าใจในการทำนิติกรรมสัญญามากขึ้น ตลอดจนการจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับทางกฎหมายให้แก่ประชาชนที่สนใจ เพื่อที่จะได้มีส่วนร่วมเผยแพร่ความรู้ให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น
2. เพื่อให้การดำเนินการทำนิติกรรมสัญญาเป็นไปอย่างถูกต้องและสมบูรณ์ตามกระบวนการทางกฎหมาย เจ้าหน้าที่ของรัฐควรที่จะมีส่วนช่วยในการอำนวยความสะดวกต่อประชาชนในการทำนิติกรรม ซึ่งในส่วนนี้เจ้าหน้าที่ของรัฐเองก็จะต้องมีการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในข้อกฎหมายเกี่ยวกับการทำนิติกรรมสัญญาเป็นอย่างดี โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐในส่วนที่อยู่ในเขตอำเภอห่างไกลอำเภอเมือง ซึ่งประชาชนมีการศึกษาน้อยและมีปัญหาในการทำนิติกรรมสัญญามาก เจ้าหน้าที่ของรัฐควรอำนวยความสะดวกในเรื่องนี้ให้มากขึ้น
3. กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันถือได้ว่ามีทิศทางในความเป็นประชาธิปไตยมากกว่าฉบับก่อนๆ อยู่มาก ขณะเดียวกันก็มีข้อบกพร่องอยู่หลายประการในร่างกฎหมาย ซึ่งขัดกับหลักการดำเนินชีวิตของสังคมไทย ดังนั้นแล้วในส่วนร่างกฎหมายของรัฐปัจจุบัน ควรจะมีการผสมผสานกัน ทั้งทางด้านกฎหมายและด้านวัฒนธรรมของสังคมไทยให้สอดคล้องกัน นั่นคือจะต้องมีการปรับปรุงกระบวนการทางกฎหมายให้สอดคล้องกับระบบจริยธรรมของสังคมและวิถีชีวิตในปัจจุบันของประชาชนไปพร้อมกัน โดยเฉพาะการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างกฎหมายให้อยู่บนพื้นฐานของความพอดีระหว่างสิทธิปัจเจกบุคคล กลุ่มคน/หมู่คณะ และสิทธิชุมชน กับอำนาจของรัฐในขณะเดียวกัน (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และพรพีไล เลิศวิชา, 2539) จึงจะถือว่าการปกครองประเทศภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญของไทยมีความสำคัญ และเป็นประโยชน์อย่างแท้จริงต่อประชาชนคนในชาติ